

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria A

Warszawa, dnia 8 czerwca 2026 r.

Pozycja 67

POSTANOWIENIE z dnia 20 maja 2026 r. Sygn. akt SK 36/23

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Wojciech Sych – przewodniczący
Stanisław Piotrowicz – sprawozdawca
Bartłomiej Sochański
Bogdan Święczkowski
Rafał Wojciechowski,

po rozpoznaniu, na posiedzeniu niejawnym w dniu 20 maja 2026 r., skargi konstytucyjnej Parafii Rzymskokatolickiej [...] w J. o zbadanie zgodności:

art. 292 w związku z art. 172 § 1, w związku z art. 285 § 1 i 2, w związku z art. 305⁴, w związku z art. 352 § 1 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (Dz. U. z 2020 r. poz. 1740, ze zm.) w zakresie, w jakim umożliwiają:

- „nabycie przez zasiedzenie służebności przesyłu w dobrej wierze w przypadku braku decyzji administracyjnej wydanej na podstawie art. 35 ustawy z dnia 12 marca 1958 r. o zasadach i trybie wywłaszczenia nieruchomości [Dz. U. z 1974 r. Nr 10, poz. 64, ze zm.], art. 70 ust. 1 ustawy z dnia 29 kwietnia 1985 r. o gospodarce gruntami i wywłaszczaniu nieruchomości (DZ. U. z 1991 r. nr 30 poz. 127 ze zm.), art. 124 ust. 1 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (DZ. U. z 2020 r. poz. 1990 ze zm.)”,
- „doliczenie posiadania przez przedsiębiorstwa energetyczne wykonywanego przed dniem 3 sierpnia 2008 r., do okresu korzystania przez przedsiębiorcę przesyłowego z trwałego i widocznego urządzenia w sposób odpowiadający służebności przesyłu po dniu 3 sierpnia 2008 r., potrzebnego do nabycia służebności przesyłu przez zasiedzenie z pominięciem zawieszenia biegu zasiedzenia służebności przesyłu na nieruchomości skarżącego, któremu przyznano nieruchomość zamienną w zamian za bezprawnie wywłaszczoną w czasie PRL własność nieruchomości, której zwrot nie był możliwy – po przemianach ustrojowych Państwa Polskiego po 1989 r., zgodnie z ustawą z 17 maja 1989 r. o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2019 r. poz. 1347 ze zm.) a który to właściciel został pozbawiony możliwości dochodzenia zwrotu własności swojej nieruchomości z uwagi na obowiązujące przepisy prawne w PRL oraz uwarunkowania polityczne, co skutkowało zawieszeniem biegu zasiedzenia służebności gruntowych a następnie służebności przesyłu do czasu przyznania własności nieru-

chomości zamiennej zamiast nieruchomości wyłączonej w postępowaniu regulacyjnym w stanie wolnym od obciążeń przez Komisję Majątkową” – z art. 2, art. 21 ust. 1 i 2, art. 25 ust. 4, art. 31 ust. 2 i 3, art. 32 ust. 1 i 2, art. 37 ust. 1 oraz art. 64 ust. 1-3 Konstytucji,

p o s t a n a w i a:

umorzyć postępowanie.

Orzeczenie zapadło jednogłośnie.

UZASADNIENIE

I

1. W skardze konstytucyjnej z 8 stycznia 2021 r. Parafia Rzymskokatolicka [...] w J. (dalej: skarżąca), reprezentowana przez pełnomocnika z wyboru, wystąpiła z żądaniem przytoczonym w komparycji niniejszego postanowienia, na tle następującego stanu faktycznego.

Na mocy ugody z marca 1998 r., zawartej z uczestnikami postępowania regulacyjnego przed Komisją Majątkową, skarżącej została przyznana działka gruntu. Przez nieruchomość skarżącej przebiega linia energetyczna średniego napięcia, której właścicielem jest przedsiębiorstwo energetyczne. W piśmie z 2016 r. skarżąca zwróciła się do przedsiębiorstwa energetycznego o zawarcie umowy o ustanowienie służebności przesyłu za wynagrodzeniem i wypłatę odszkodowania za bezumowne korzystanie z nieruchomości.

W związku z uzyskaniem odpowiedzi odmownej skarżąca wystąpiła do sądu rejonowego z wnioskiem o ustanowienie na tej nieruchomości, na rzecz przedsiębiorstwa energetycznego, służebności przesyłu.

Sąd rejonowy postanowieniem z grudnia 2019 r. oddalił wniosek, stwierdziwszy, że 30 kwietnia 2011 r. doszło do zasiedzenia przez przedsiębiorstwo energetyczne nieodpłatnej służebności gruntowej o treści służebności przesyłu. Apelacja skarżącej została oddalona postanowieniem sądu okręgowego z września 2020 r.

Od wyroku sądu okręgowego skarżąca wniosła skargę kasacyjną. W związku z tym Trybunał Konstytucyjny postanowieniem z 28 kwietnia 2021 r. zawiesił postępowanie do czasu jej rozpoznania przez Sąd Najwyższy.

Sąd Najwyższy postanowieniem z 29 grudnia 2022 r. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, co skutkowało podjęciem zawieszono postępowania w sprawie skargi konstytucyjnej przez Trybunał Konstytucyjny i nadaniem jej dalszego biegu postanowieniem z 31 marca 2023 r.

Zdaniem skarżącej, wykładnia kwestionowanych przepisów, przyjęta w dotychczasowym orzecznictwie Sądu Najwyższego oraz sądów powszechnych narusza konstytucyjne prawo własności, zasady proporcjonalności, równości wobec prawa oraz demokratycznego państwa prawnego.

Uzasadniając przedstawione w skardze zarzuty, skarżąca wskazała, że rozumowanie sądu okręgowego w jej sprawie oparte jest na wykładni prawotwórczej Sądu Najwyższego i „narusza szereg przepisów Konstytucji RP oraz art. 1 Protokołu dodatkowego do Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności”. Zdaniem skarżącej, „[w]ykreowana przez Sąd Najwyższy instytucja służebności gruntowej odpowiadającej w swej treści służebności przesyłu w rzeczywistości narusza zasadę nie działania prawa wstecz, zasady pewności prawa oraz zasadę zaufania obywateli do działania Państwa”. Wskazała przy tym, że „w okresie od dnia 1 stycznia 1965 r. do dnia 3 sierpnia 2008 r. nie było podstaw do ustanawiania służebności

przesyłu, a tym samym nie istniała możliwość jej zasiedzenia w jakimkolwiek zakresie. Jedyne zaś błędna wykładnia przepisów po pojawieniu się w dniu 17 stycznia 2003 r. uchwały Sądu Najwyższego (sygn. akt: III CZP 79/02), spowodowała iż orzecznictwo sądów powszechnych chroni interesy Skarbu Państwa oraz przedsiębiorców przesyłowych, co nastąpiło wbrew zamkniętemu katalogowi ograniczonych praw rzeczowych wskazanemu w księdze drugiej k.c.” (skarga, s. 5). W ocenie skarżącej, zostały spełnione ukształtowane w orzecznictwie Trybunału Konstytucyjnego przesłanki uzasadniające kontrolę konstytucyjności zakwestionowanych w skardze przepisów w takim rozumieniu, jakie ukształtowało się wskutek działalności Sądu Najwyższego. Wniosku tego, jak podkreśliła skarżąca, nie zmienia fakt, że w sprawach pytań prawnych skierowanych do Trybunału Konstytucyjnego w odniesieniu do zaskarżonych w skardze konstytucyjnej przepisów umorzono postępowanie ze względu na przerwanie jednolitej linii orzeczniczej uchwałą Sądu Najwyższego z 8 kwietnia 2014 r. (sygn. III CZP 87/13). Znaczenie tej uchwały ogranicza się bowiem jedynie do sytuacji, gdy przedsiębiorstwo przesyłowe legitymowało się decyzją administracyjną, stanowiącą tytuł prawny do korzystania z obciążonej nieruchomości, i takich właśnie stanów faktycznych dotyczyły postanowienia Trybunału z 17 lipca 2014 r. (sygn. P 28/13) oraz z 14 lipca 2015 r. (sygn. P 47/13). W odniesieniu zaś do typowych – jak podkreśliła skarżąca – sytuacji braku takiego, administracyjnego tytułu (co charakteryzuje też stan faktyczny sprawy, na tle której wywiedziono przedmiotową skargę konstytucyjną), stanowisko Sądu Najwyższego nie tylko nie uległo zmianie, lecz nawet dopuściło możliwość nabycia przez zasiedzenie służebności gruntowej odpowiadającej treścią służebności przesyłu bezpośrednio na rzecz Skarbu Państwa lub przedsiębiorstwa przesyłowego bez wymogu identyfikacji nieruchomości władnającej. Orzecznictwo Sądu Najwyższego dopuściło też możliwość doliczenia okresu posiadania służebności gruntowej odpowiadającej treścią służebności przesyłu do czasu wymaganego do nabycia – przez zasiedzenie – służebności przesyłu.

Skarżąca podkreśliła, że do zakończenia postępowania przed Komisją Majątkową, na jej działce nie mógł biec skutecznie względem niej termin zasiedzenia, gdyż nie miała ona możliwości wcześniejszego odzyskania prawa własności nieruchomości.

2. W piśmie z 15 maja 2023 r. Prokurator Generalny (dalej: Prokurator lub PG) zajął stanowisko w sprawie. W jego ocenie, postępowanie podlega umorzeniu na podstawie art. 59 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 2393; dalej: u.o.t.p.TK) wobec niedopuszczalności wydania wyroku.

2.1. PG przedstawił podstawy skargi konstytucyjnej, a następnie, z uwagi na zakresowe określenie przedmiotu kontroli, wskazał na dwa odrębne zakresy stosowania zaskarżonych przepisów. Pierwszy z nich dotyczy normy, zgodnie z którą zaskarżone przepisy „umożliwiają nabycie przez zasiedzenie służebności przesyłu w dobrej wierze przez posiadacza tej służebności (podmiot faktycznie korzystający z cudzej nieruchomości w zakresie odpowiadającym treści służebności przesyłu) w sytuacji, gdy posiadacz ten nie może wylegitymować się administracyjnym tytułem, z którego wynika prawo do korzystania z urządzeń przesyłowych znajdujących się na cudzej nieruchomości”.

Zdaniem Prokuratora za nieistotne z punktu widzenia wywodów uzasadnienia należy uznać doprecyzowanie, że chodzi o możliwość zasiedzenia służebności przesyłu w przypadku braku decyzji administracyjnej, z której wynika prawo do korzystania z urządzeń przesyłowych znajdujących się na cudzej nieruchomości, gdyż właśnie podstawową funkcją i istotą zasiedzenia jest uporządkowanie długoletnich stanów faktycznych i nadanie im usankcjonowanego prawnie statusu, czyli – nabycie *ex lege* określonego prawa przez nieuprawnionego,

tj. niemogącego wykazać się tytułem prawnym np. wynikającym z decyzji administracyjnej, posiadacza wskutek faktycznego wykonywania tego prawa w oznaczonym w ustawie czasie.

W ocenie Prokuratora „[w] skardze konstytucyjnej nie chodzi (...) o samą możliwość zasiedzenia służebności przesyłu w dobrej wierze (czego dotyczy pierwszy ze wskazanych w *petitum* skargi konstytucyjnej zakres stosowania zaskarżonych przepisów), lecz jedynie o możliwość doliczenia do okresu wymaganego do zasiedzenia służebności przesyłu okresu korzystania przez przedsiębiorcę przesyłowego – przed dniem 3 sierpnia 2008 r. – z trwałego i widocznego urządzenia w sposób odpowiadający służebności przesyłu”. Z tego względu postępowanie w pierwszym z wymienionych w *petitum* skargi zakresów stosowania zakwestionowanych przepisów podlega umorzeniu ze względu na niedopuszczalność wydania wyroku (art. 59 ust. 1 pkt 2 u.o.t.p.TK).

2.2. Prokurator w odniesieniu do drugiego zarzutu, dotyczącego kwestii dopuszczalności doliczenia do okresu posiadania służebności przesyłu okresu posiadania – przed 3 sierpnia 2008 r. – służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesyłu, wskazał, że przedmiotem ewentualnej oceny konstytucyjności może być wyłącznie norma, zgodnie z którą możliwe jest „doliczenie posiadania przez przedsiębiorstwa energetyczne wykonywanego przed dniem 3 sierpnia 2008 r., do okresu korzystania przez przedsiębiorcę przesyłowego z trwałego i widocznego urządzenia w sposób odpowiadający służebności przesyłu po dniu 3 sierpnia 2008 r., potrzebnego do nabycia służebności przesyłu przez zasiedzenie”.

W ocenie Prokuratora, skonstruowana przez skarżącą formuła przedmiotu zaskarżenia nie wyczerpuje się bynajmniej w zakwestionowaniu konstytucyjności samej tylko możliwości sumowania okresów posiadania – wpiętej służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesyłu (przed 3 sierpnia 2008 r.), a następnie służebności przesyłu – potrzebnych do nabycia służebności przesyłu przez zasiedzenie. Obejmuje również sytuację polegającą na „pominięciu[u] zawieszenia biegu zasiedzenia służebności przesyłu na nieruchomości skarżącego, któremu przyznano nieruchomość zamienną w zamian za bezprawnie (...) wywłaszczoną w czasie PRL własność nieruchomości, której zwrot nie był możliwy – po przemianach ustrojowych Państwa Polskiego po 1989 r., zgodnie z ustawą z 17 maja 1989 r. o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2019 r., poz. 1347 ze zm.), a który to właściciel został pozbawiony możliwości dochodzenia zwrotu własności swojej nieruchomości z uwagi na obowiązujące przepisy prawne w PRL oraz uwarunkowania polityczne, co skutkowało zawieszeniem biegu zasiedzenia służebności gruntowych, a następnie służebności przesyłu do czasu przyznania własności nieruchomości zamiennej zamiast nieruchomości wywłaszczonej w postępowaniu regulacyjnym w stanie wolnym od obciążeń przez Komisję Majątkową”. Zdaniem PG ten element konstrukcji zarzutów skargi konstytucyjnej nie jest jednak relewantny, gdyż odnosi się w istocie do oceny okoliczności faktycznych oraz nie znajduje odniesienia w zaskarżonych przepisach, z których skarżąca rekonstruuje generalną i abstrakcyjną normę, konstytucyjność której kwestionuje. Instytucja zawieszenia biegu terminu zasiedzenia jest bowiem instytucją odrębną, unormowaną w niezaskarżonych przepisach. W grę wchodziłby tu w szczególności art. 121 pkt 4 w związku z art. 175 k.c., stanowiący o zawieszeniu biegu terminu zasiedzenia z powodu siły wyższej.

W tym przedmiocie Prokurator wskazał, że bez znaczenia – z punktu widzenia zarzutów skargi konstytucyjnej – jest fakt, iż w toku biegu terminu zasiedzenia służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesyłu, który doliczono do okresu potrzebnego do stwierdzenia zasiedzenia służebności przesyłu, miała miejsce zmiana statusu właścicielskiego obciążonej tym prawem rzeczowym nieruchomości (w sprawie skarżącej doszło, we wskazanych uwarunkowaniach, do przyznania własności nieruchomości zamiennej, w zamian za nieruchomość wywłaszczoną, po przemianach ustrojowych z 1989 r.).

Prokurator wskazał, na pogląd w orzecznictwie, iż możliwość powstania i nabycia przez zasiedzenie – przed wprowadzeniem do polskiego systemu prawnego służebności przesyłu – służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesyłu, który wydaje się być utrwalony, jednak wśród przedstawicieli doktryny brak jest pełnej akceptacji dla takiej wykładni. Poza tym, Prokurator podkreślił, że „nie wskazano, jako przedmiotu zaskarżenia, przepisu art. 305¹ k.c., choć to właśnie ten przepis definiuje służebność przesyłu i (...) wespół z art. 352 k.c. może być uznany za źródło rekonstrukcji normy zakwestionowanej w skardze konstytucyjnej”. Z tego też względu uznał, że Trybunał powinien umorzyć postępowanie z uwagi na niedopuszczalność wydania wyroku również w tym zakresie.

Prokurator podkreślił, że stanowisko SN jest wciąż przedmiotem krytycznej refleksji, co dowodzi trwającego nadal dyskursu i wzajemnego oddziaływania orzecznictwa i doktryny. Warunek doktrynalnej akceptacji jednolitej linii orzeczniczej Sądu Najwyższego oraz sądów powszechnych należy postrzegać przede wszystkim w perspektywie zakresu kompetencji Trybunału Konstytucyjnego, który nie jest przecież powołany do rozstrzygania rozbieżności interpretacyjnych ani sporów doktrynalnych, a jego kognicja w zakresie kontroli konstytucyjności treści normatywnej przepisu uzyskanej w wyniku jednolitej, powszechnej i stałej wykładni sądowej ma charakter wyjątku.

3. W piśmie z 18 maja 2023 r. Rzecznik Praw Obywatelskich poinformował, że nie zgłasza udziału w postępowaniu.

II

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje:

Na wstępie należy rozważyć kwestię dopuszczalności merytorycznego orzekania w niniejszej sprawie. Konieczność taka wynika z faktu, że w wyroku z 2 grudnia 2025 r. o sygn. P 10/16 (OTK ZU A/2026, poz. 1) Trybunał Konstytucyjny orzekł, że „[a]rt. 292 w związku z art. 285 § 1 i 2 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (Dz. U. z 2025 r. poz. 1071, ze zm. [dalej: k.c.]), rozumiane w ten sposób, że umożliwiają nabycie przez przedsiębiorcę przesyłowego lub Skarb Państwa, przed wejściem w życie art. 305¹-305⁴ ustawy – Kodeks cywilny, w drodze zasiedzenia służebności gruntowej odpowiadającej treści służebności przesyłu, są niezgodne z art. 21 ust. 1, art. 64 ust. 2 i 3 w związku z art. 31 ust. 3 oraz art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej”.

Mając na uwadze, że w wyroku tym dokonano już oceny zgodności art. 292 w związku z art. 285 § 1 i 2 k.c. z art. 21 ust. 1, art. 64 ust. 2 i 3 w związku z art. 31 ust. 3 oraz art. 2 Konstytucji, należało rozważyć, czy w niniejszej sprawie nie zaszła ujemna przesłanka procesowa w postaci zakazu ponownego orzekania o tym samym (*ne bis in idem*). Według utrwalonego orzecznictwa, występuje ona wtedy, gdy zaskarżony przepis był już przedmiotem rozstrzygnięcia Trybunału Konstytucyjnego, ale w przeciwieństwie do ujemnej przesłanki *res iudicata* postępowanie mógł zainicjować inny podmiot, choć na podstawie tych samych zarzutów niezgodności z Konstytucją (por. postanowienie pełnego składu z 3 listopada 2015 r., sygn. SK 64/13, OTK ZU nr 10/A/2015, poz. 169, wraz z przywołanym tam orzecznictwem).

Zestawiając przedmiot kontroli oraz treść zarzutów w niniejszej sprawie z przedmiotem kontroli oraz treścią zarzutów w sprawie o sygn. P 10/16, należało stwierdzić wystąpienie w niniejszej sprawie przesłanki *ne bis in idem*. Wniosek ten wynika z następujących względów. Po pierwsze, przedmiotem oceny Trybunału w sprawie o sygn. P 10/16 były te same przepisy, które wskazała skarżąca, a więc art. 292 w związku z art. 285 § 1 i 2 k.c. Co prawda w niniejszej sprawie powołano związkowo także art. 172 k.c., jednakże nie zmieniło to treści normatywnej przedmiotu kontroli w stosunku do przedmiotu kontroli w sprawie o sygn.

P 10/16. Art. 172 k.c. określa przesłanki nabycia własności nieruchomości wskutek zasiedzenia, a te mają być, zgodnie z nakazem z art. 292 k.c., odpowiednio stosowane do zasiedzenia służebności gruntowej. Kluczowe znaczenie w obydwu sprawach, w związku z formułowanymi zarzutami, miała jednak kwestia samej dopuszczalności nabycia przez zasiedzenie prawa rzeczowego „służebności gruntowej o treści służebności przesyłu”, a nie przesłanek jej nabycia. Powołanie art. 172 k.c. w niniejszej sprawie w istocie nie miało związku ze stawianymi zarzutami, dlatego postępowanie w tym zakresie należało umorzyć (art. 59 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym, (Dz. U. z 2019 r. poz. 2393; dalej: u.o.t.p.TK).

Po drugie, w obydwu sprawach zarzuty dotyczyły tego samego znaczenia przedmiotu kontroli ukształtowanego w orzecznictwie. W wyroku o sygn. P 10/16 Trybunał orzekł, że „kwestionowana norma prawna, wywiedziona z art. 292 w związku z art. 285 § 1 i 2 k.c. – dopuszczająca nabycie w drodze zasiedzenia przez przedsiębiorcę przesyłowego lub Skarb Państwa, przed wejściem w życie art. 305¹-art. 305⁴ k.c., służebności gruntowej odpowiadającej treścią służebności przesyłu w sytuacji, gdy nie została wydana decyzja administracyjna ograniczająca prawa właściciela do gruntu – ma oparcie w ugruntowanej i jednolitej praktyce orzeczniczej Sądu Najwyższego i sądów powszechnych”. Doszedł przy tym do przekonania, że linia orzecznicza kreująca służebność gruntową odpowiadającą treścią służebności przesyłu i dopuszczająca zasiedzenie takiej służebności, ma charakter prawotwórczy. Sąd Najwyższy wyprowadził z art. 292 w związku z art. 285 § 1 i 2 k.c. normę przewidującą ustanowienie oraz możliwość nabycia przez zasiedzenie służebności gruntowej odpowiadającej treścią służebności przesyłu, która w odróżnieniu od klasycznej służebności gruntowej nie jest związana z własnością nieruchomości władnącej.

Trybunał zwrócił przy tym uwagę, że w systemie polskiego prawa cywilnego ustawodawca ustalił zamknięty katalog praw rzeczowych, jak i ograniczonych praw rzeczowych. Prawami rzeczowymi są: prawo własności, użytkowanie wieczyste i ograniczone prawa rzeczowe, a tymi ostatnimi: użytkowanie, służebność, zastaw, spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu oraz hipoteka (art. 244 § 1 k.c.). Wobec zasady *numerus clausus* praw rzeczowych i ograniczonych praw rzeczowych, jakiegokolwiek poszerzenie lub zawężenie dotychczasowej listy tych praw, wymaga zmiany ustawodawstwa. To ustawa powinna wprost tworzyć takie prawa i określać ich zakres. Tymczasem, dokonywana przez sądy wykładnia art. 285 § 1 i 2 k.c. (wbrew ograniczeniom wynikającym z obowiązywania zasady *numerus clausus* praw rzeczowych) w istocie doprowadziła do wprowadzenia do systemu prawa rzeczowego trzeciego rodzaju służebności – służebności gruntowej bez istnienia nieruchomości władnącej, a w konsekwencji do wykreowania w drodze analogii niespójnego systemowo rodzaju służebności ingerującej w prawo własności. W wypadku ustanawiania służebności na rzecz przedsiębiorcy przesyłowego trudno było bowiem wskazać nieruchomość władnącą i to, by służebność zwiększała jej użyteczność.

Przed wejściem w życie przepisów o służebności przesyłu, to jest przed 3 sierpnia 2008 r., nie istniała możliwość posiadania ani zasiedzenia służebności gruntowej odpowiadającej treścią służebności przesyłu. Służebność gruntowa i służebność przesyłu są bowiem odrębnymi instytucjami prawa rzeczowego, a przyjęcie możliwości zasiedzenia takiego „odpowiednika” prowadziłoby do niedopuszczalnego, wstecznego działania prawa. Właściciele nieruchomości nie mieli świadomości, że urządzenia przesyłowe mogą prowadzić do ustanowienia lub zasiedzenia służebności na rzecz przedsiębiorców. Praktyka opierała się na dzierżawie, użytkowaniu lub wywłaszczeniu, a nie na służebnościach. Tym samym właściciele nie mogli przewidzieć negatywnych skutków prawnych dla swojego prawa własności. Trybunał uznał, że oznacza to naruszenie konstytucyjnych zasad ochrony zaufania do państwa, pewności i bezpieczeństwa prawa oraz ochrony własności. Właściciele nie byli świadomi biegu zasiedze-

nia na korzyść przedsiębiorstw przesyłowych, co prowadziło do rażącego naruszenia ich praw majątkowych.

Po trzecie, co prawda treść zarzutów, z punktu widzenia katalogu wzorców kontroli w obydwu sprawach nie była tożsama, niemniej jeżeli w sprawie o sygn. P 10/16 orzeczono o niezgodności tożsamego przedmiotu kontroli ze stosownymi przepisami Konstytucji, to wymaganie tożsamości wzorców kontroli w obydwu sprawach do stwierdzenia występowania przesłanki *ne bis in idem* byłoby bezcelowe. Orzeczenie o niezgodności przedmiotu kontroli z jakimkolwiek wzorcem kontroli sprawia, że kolejna ocena tego przedmiotu z innym wzorcem jest pozbawiona racji. Natomiast orzeczenie o zgodności przedmiotu kontroli z określonym wzorcem kontroli wymagałoby do ustalenia przesłanki *ne bis in idem* w drugiej sprawie także tożsamości wzorca kontroli w tej sprawie.

Wystąpienie w sprawie przesłanki *ne bis in idem* nakazuje umorzenie postępowania przed Trybunałem ze względu na zbędność wydania wyroku (art. 59 ust. 1 pkt 3 u.o.t.p.TK).

W związku z powyższym Trybunał Konstytucyjny postanowił jak w sentencji.